

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 4:50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4 an
5 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Fie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Sărbătoarea păcii.

Sărbătoarea păcii și a dragostei e coboară iară peste lumea învrăbită, cu făgăduințele ei de pace și bună-voire între oameni.

E pentru a patra oară, când corul ngerilor ce vestește nașterea Mântuitorului e absorbit și amuțit de uierul gloanțelor, bubuitul șrapnelor și țipetele luptătorilor, ce se ostogolesc, ca frunzele purtate de vânt.

Urgia cumplită se deslănțuie cu furie, de atâta amar de vreme și nici azi nu se poate prevedea cu siguranță un sfârșit mai apropiat al acestui cumplit măcel.

Ici-colo se aud, de abia, glasuri, ce amintesc pacea. La început mai cu sfială, apoi din ce în ce mai hotărât.

Pe frontul dela răsărit a reușit să se încheie armistițiul și chiar să se pornească tratativele de pace. Ele își reiau firul, chiar în momentul, când seriem aceste rânduri.

Știe Dumnezeu la ce rezultat vor putea duce, mai ales, că Lenin și Trozkiș au vederi democratice aproape comuniste, iar poziția lor e poate elătină în tot momentul. Rusia a trecut deodată prin schimbări așa de zguduitoare, încât îi trebuie încă multă vreme, pentru a obișnui cu noile cadre, atât de copleșite de cele vechi.

* * *

Totuș singur numai faptul, că s'a putut încheia armistițiul — fie și numai interimar — și s'au început tratativele de pace, constituie un punct de întoarcere în mersul războiului mondial.

Amuțind, pe un timp oarecare, bubuitul tunurilor, lumea se va desmeta din goana, cu care se precipită singură în prăpastie. Oamenii adunați la masa verde vor cumpăni

lucrurile cu calmitate și se vor sprijini să săvârșească împreună marea și nobila operă a pacificării.

* * *

La sărbătoarea Nașterii Mântuitorului gândirile de pace par'că ne inundă mai cu insistență, ca ori când.

Ne gândim la vremile, cari au trecut și cari ni-se par într'o depărtare de veacuri.

Vor mai reveni oare zilele păcii și ale dragostei între oameni?

După jertfele atât de uriașe, după atâta sânge și măcel — omenirea va trebui să se renască cu totul, spre o altă viață pământească.

Pacea, spre care omenirea își întinde mâinile cu atâta sete, nu poate fi o pace efemeră, nici o pace parțială.

Ea trebuie să fie stătornică, generală și adevărată.

Omenirea ispășind cu vârf toate greșelile de mai înainte, va începe noua și adevărată viață: de egalitate, frățietate și libertate generală.

Duhul larg al democrației va trece peste ogoarele păraginite, va fecunda întinderile pustii și sterpe, și va aduce roade îmbelșugate.

Omenirea va începe o viață nouă.

Nici odată jertfele nu se aduc de geaba.

Nu se poate ca tocmai aceasta cea mai mare jertfă a omenirii să fie zădarnică.

Noua viață a încolțit deja — ea va ieși la iveală cu atât mai repede, cu cât omenirea se va apropia mai mult de învățăturile Celui ce a zis: „Eu sunt calea, adevărul și viața”.

Aplicarea articolului de lege XX. din 1848. Ministrul cultelor contele Apponyi Albert, a depus pe biroul Camerei deodată cu proiectul autonomiei catolice și proiectul referitor la aplicarea art. XX. din 1848.

Proiectul acesta constituie un fel de înțelegere cu proiectul autonomiei catolice și se referă la subvenționarea bisericilor catolice din partea statului. Este rezultatul, ce s'a ajuns pe baza îndelungatelor tratative

dintre șefii bisericilor catolice și guvern, cari numai în acest chip s'au declarat de învoiți la autoameia catolică, dacă statul li escontează și pe ei din visteria sa, spre a-și putea acoperi lipsurile eclesiastice și diecezane.

În urma acestora statul face o fundațiune perpetuă de 200 milioane cor., a căror interes le pune numai decât la dispoziția confesiunilor.

Din suma aceasta biserica reformată (calvină) primește 126.600.000 cor., cea evanghelică luterană din Ungaria 54.600.000 cor., ev. luterană din Ardeal 12.000.000 cor., iar biserica unitară 6.800.000 cor. Proiectul prevede, ca amăsurat sumelor acestora să se dea subvenția anuală, începând cu anul 1918 confesiunii protestante 5.064.000 cor., celei ev. luterană din Ungaria 2.184.000 cor., sașilor ardeleni 480.000 cor., iar unitarilor 272.000 cor.

Asemenea s'a făcut fundație perpetuă pe suma israeliților, cari au fost recunoscuți confesiune receptă prin art. XLII. ex 1895, în suma de 25.000.000 cor., după care vor primi anual o subvenție de un milion.

Proiectul e așadar cu considerare la toate confesiunile acceptate din țară, afară de gr. orientali români și sârbi. Aceștia nici nu sunt amintiți și nici nu primesc nimic, deși sunt confesiuni recepte laaintea israeliților, cari au fost recunoscuți de abia în 1895.

Împrejurarea aceasta a simțit cercurile conducătoare gr. orientale române și au produs o enormă consternare pretutindeni. Mitropolitul Mangra a plecat la Budapesta, unde a conferit mult cu secretarul de stat Tóth János.

Asupra acestor pertractări, ziarul „Az Est” din 1 Ianuarie a. c. spune, că secretarul de stat ar fi declarat mitropolitului Mangra, că motivul, pentru care biserica gr. orientală română a fost esclusă dela subvenționarea statului, este a-se căuta în împrejurarea, că prin invazia românească, opinia publică maghiară este atât de inverșunată în contra românilor, încât dacă s'ar fi luat în proiect și biserica gr. orientală română, prin aceasta s'ar fi periclitat izbânda proiectului.

„Amăsurat unor știri — zice „Az Est” — la pertractările șinute între Mangra și Tóth János, acesta ar fi declarat, că intrucât proiectul ar fi luat în plan și ajutorarea bisericii gr. orientale române, în cazul acesta nu ar fi putut obține aprobarea prealabilă necesară.”

Întrebat asupra acestora, Mangra a denegat orice informație. A spus atâta, că pe după sărbători se va întruni congresul național bisericesc, care va protesta împotriva proiectului ministrului de culte.

Presă românească.

Aproape nu mai există, iubiți cititori. Odată aveam reviste literare, științifice, umoristice, azi nu mai sunt. Odată apărea Tribuna, Românul, Gazeta și celelalte, și încăpeam cu toții pe masa intelectualilor și cărturarilor noștri. Azi deșerte sunt casele și pustii redacțiile...

Am rămas, vre-o câțiva. Reviste nu mai sunt, ziare câteva.

Dar ce existență mai avem și noi! Aș vrea să vă invit pe câte unul la redacție, să Vă o predau numai pe o zi. Să vedeți cum se face azi gazeta românească.

Adecă V'as invita la redacție, dar — unde e redacția? Azi scriem în hala tipografiei, la muzica zureitului de mașini și șgomotul muncitorilor tipografiei. Nu sunt lemne! Petrolul e măsurat, iar redactorul doarme în întunec și frig.

Ai scris articolul cu o formidabilă băgare de seamă, ți-ai reamintit opreliștile și rezoanele, aștepti o lume până ce cei doi tipografi îl prind în zatz. Foia are să apară mâine, și nu e gata nici poimâne. Ei, nu se poate. Nu sunt brațe. Cui nu-i place vază-și de drum...

Când în teasc e pus tiparul, atunci e numai bucurie! În sfârșit! Grăbiți dragii mei, abonații devin impacienți! Grăbiți! Dar cum vei grăbi, când benzină la motor n'ai primit de o jumă de an, iar un om e incapabil la roată. Și nu se află al doilea. Inzădar ar plăti administrația pe enigmaticul al doilea, acela nu se arată. Redactorul o ia în ruptul capului după al doilea. Umblă suburbiile, satele din vecinătate. Seara se înapoiază, zoale de oboseală și fără al doilea. Și foia trebuie să apară. Ajutor la roată nicăiri!... Redactorul prinde și el la roată, pe urmă șef-redactorul, pe rând colaboratorii, cari vin să facă întrebare asupra manuscriselor.

Tipărim cât putem, cât nu — rămâne.

Vine expediția, aceleași mizerii.

Și DVoastră dragi cititori așteptați dela noi lucruri uriașe. Așteptați să facem concurență lui Pester Lloyd, sau Est sau Pesti Hirlap. Vreți ca corespondenții noștri să inundeze câmpiile de războiu și orașele pe unde să încheie azi pacea! Așteptați ca din țările beligerante și neutrale să Vă surprindem cu telegrame originale și senzaționale! Băgați-ne de vină și ne faceți reproșuri! Comparați-ne cu foile străine, unde redacția lucră în palat

propriu și într-o mare de lumină orbitoare, iar tiparul se face cu motoare, de cel mai nou calibru. Comparați-ne și ne vom da și noi sufletul. Atunci puteți citi tot Est, tot Pesti Hirlap!

DVoastră nu știți, că redactorul responsabil de abia capătă leafă cu cât să-și plătească prânzul.

Numai prânzul. Nu știți că de mult nu mai suntem în situație a retribui nici colaboratorii cei mai asidui, că ne-am înstrăinat pe muți dintre cei mai buni prietini.

Nu știți, că pe când înainte cu 3 ani și jumătate un număr de acesta de al Unirii costa 56 cor., azi costă 146 cor. și săptămânal aproape merge crescendo. Și tocmai acum am primit avizul oficial al tipografiei, ca să crutam hârtia...

Și totuși!

În măsura, în care se ridică obstacolele în calea noastră, crește entuziasmul cititorilor pentru noi. Am constatat-o de atâtea-ori. Să vedeți arhivul nostru și scrisorile primite după apariția celui dintâi număr la reîntorcerea noastră dela Orade.

— Ziua în care am primit Unirea, ne scrie un harnic protopop, mi-a fost ca ziua sfințelor Paști. Am înviat din morți, când am primit cu posta de azi ziarul Dvoastră, ne scrie un altul...

Semn, că pe lângă toate mizeriile, avem și noi farmecul nostru, pe care nu-l vor afla cititorii nici în Est, nici în Pesti Hirlap. Că din șirele noastre tresaltă un suflet, care vibrează în toate inimile și se încrează nizuinți, cari aprind focul în piepturile celor ce ne citesc.

Acesta ne dă curajul și ne îndeamnă la lucru. E plăcerea, pe care o are sămănătorul la vederea rodului. Altcum de mult puneam și noi peana jos și ne retrăgeam în întunecul, în care s'au vârat mulți, câți străluciau odată la lumină. Și acesta este motivul, că trecem la ordinea zilei asupra tuturor calumniilor, ce se aduc bieteii presei românești din partea celor ce stau mereu la pândă în adăposturi sigure.

Căci nu tot ceace se tipărește românește este presă românească și nu toată vorba exprimă un gând curat și o intenție desăvârșită. Alfa.

Ziarul „Népszava“ despre dreptul de alegător. Într'un rezumat scurt, dat în numărul trecut al ziarului nostru, am arătat, că proiectul vetului electoral, prezentat Camerei din partea ministrului Vázsonyi nu e o largire a vetului în spirit democratic, secret, ci e asigurarea egemonială a unei rațiuni. Afirmația aceasta o cetim în următorul alineat al feii „Népszava“:

„Apărătorii șovinismului maghiar n'au nici o cauză de-a combate reforma; deoarece acest proiect nici pe departe nu va face, ca toate naționalitățile să fie reprezentate în

Camera potrivit cu numărul lor. Pe lângă maghiari și pe nemaghiari se tratează egual, decât s'ar conveni cu numărul celor, iar pe alții li s'ar tratarea și-i nedreptățește. Acest fapt se învetează din următoarele cifre: Conform recensământului din 1910, maghiarii formează 54.5 procente din locuitorii țării, iar nemaghiarii 45.5 procente. După proiectul lui Vázsonyi însă 61.7 procente vor fi alegători maghiari, și numai 38.3 procente vor fi alegători nemaghiari. Este evident de aici, că apărătorii acestui proiect maghiar au cuvântul în nesupunere cu proiectul de reformă.

Proporția între alegători și locuitori din datele următoare, ca și în proiect de o parte numărul locuitorilor, de altă parte numărul alegătorilor:

Maghiarii, cu 54.5%,	sunt alegători 61.7%
Germanii, „ 10.4%,	„ 12.2%
Slovacii, „ 10.7%,	„ 10.0%
Românii, „ 16.1%,	„ 9.8%
Rutenii, „ 2.5%,	„ 1.2%
Croații, „ 1.1%,	„ 1.1%
Sârbii, „ 2.5%,	„ 2.6%

Care va să zică, proiectul de lege favorizează în cea mai mare măsură pe alegătorii maghiari, căci dintre 100 de locuitori ai Ungariei sunt maghiari numai 54, 100 de alegători însă nu s'au făcut decât 61.7.

Proiectul lovește cu deosebire greu în românii: deoarece dintre 100 de locuitori ai Ungariei sunt români 16, iar alegătorii români vor fi numai 9.

Tratamentul cu care sunt tratate populațiile variază între aceste date extremități, și numai la slovaci se prezintă o proporție aproape dreaptă între locuitori și între alegători.

Datele de mai sus vor încredința pe ori și cine, că reforma dreptului electoral, plăcută de stăpânirea actuală nu corespunde deplin nici decum principiului de egală îndreptățire a naționalităților — cu toate că după duhul și felul alcătuirii sale, vor fi înzestrate cu o putere politică mai mare și masele nemaghiare din țară.

O veche greșală de îndreptat.

Cum în zilele de acum se potrec evenimente mari ne mai pomenite, reșcolind lumea din temelii, — preocupările noastre sufletești și intelectuale și-au luat un cur nou de alte dimensiuni, spre a fi în egală măsură fermitate cu cadrele vaste, în laterul cărora se nasc și se reînnoiesc. Oricum dăinuiesc însă concertul haotic al războiului e incontestabil, că și-a făcut și își face apariția un șir nesfârșit de probleme modeste la fel, cari independente de prejucrările de viață eroice de războiu, la pot să aibă oarecare interes pentru toți aceia, cari se nizuiesc, să scape de exclusivitatea coșmarului șovinism și intelectual al zilelor de astăzi.

Privind lucrurile prin această prismă, cred că nu e derizoriu, nu e un fel de „vizari de lana caprina“ de a stabili odată definitiv, care este numirea adevărată a unui mic orașel de al nostru dela poalele Blajului, căci așa cum e rezidența de vară a vlădicăi dela Orade, având ticoș, școală, civilă de fete, cu pretepepi, profesori, medici, avocați și alți mulți intelectuali, data până acum în comparație cu Blajul ori cu alte

centru nici nu a cumpănit mult, dar poate în viitor, să aibă pretenția de a figura ca și un considerabil coeficient în progresul nostru cultural.

Nevoia e cu atât mai arzătoare, cu cât în privința aceasta, în lipsa de o autoritate directă și a înstăpânirii complete a garanției, așa că bunăseară chiar un profesor de limba română, — un neîntreținut meșter al condeiului de altcun, care se a dat una dintre cele mai minunate pagini descriptive din literatura română prin descrierea lacurilor Scandinavici, — alcătura scrie *Beiuș* (vezi: „România” a. 1914 nr. 253 „La grăpa unui elev”) alucura iarăși *Beiuș* (vezi: „Unirea” a. 1914 nr. 97 „Serisoare din Beiuș”).

În deslegarea acestei probleme: mică la aparență, dar totuși de oarecare interes pentru cărturăriimea românească, chiar pentru blăjenii, cari în refugiu lor și-au găsit aici adăpost, în deosebire că lucrurile mici pot avea adeseori urmări mari, voi renunța la aparatul grav, catodic de filologie, fiindcă nici nu mi-e profesiunea, ci mă voi nizi, să precizez fapte, să scot la iveală și să fixez adevăruri reale poate nevăzute neșeamă, ce vor fi accesibile tuturor, așa că apoi ori și cine să-și poată face ușor judecata. Cei ce doresc însă o promiscuitate de teorii istorice și filologice de o valoare incontestabilă, le va găsi în studiul regretatului director gimnazial Vasile Dumbrava, cu titlul „*Beiuș ori Beiuș*” publicat în Anuarul din 1909—10.

E caracteristic, că numirea de: *Beiuș* sau cum se scria pe același vremuri *Beiușca* răspunde principalilor de ortografie etimologică, numele de *Beiuș* ortografiei etimologice cu concesii fonetice, iar cel de *Beiuș* ortografiei strict fonetice, obligatoare astăzi fiezării om de bine, care pricepe rostul autoritative, îndrumătoare.

Dumbrava în studiul său face întrebarea: *Beiuș* este corect ori *Beiușca*? După ce constată, cumcă *Beiuș* e numai o formă intermediară, este o restire locală și izolată cu totul neîndreptățită, miștează în consecință pe lângă numirea de: *Beiuș*, unica corectă după judecata sa. Tim, să amintesc faptul, că însuși Dumbrava de altcun recunoaște cumcă forma mixtă de popor (deci forma fonetică) mai pe sus de orice îndoielă e numirea de: *Beiuș*. Forma aceasta însă el e neglijă cu totul și teza o susține numai între numirile de *Beiuș* ori *Beiușca*.

Adevărul aievea nu e nici unul nici altul, ci e de a se găsi chiar în Cuvintele nevăzute în seamă de *Beiuș*.

Deoarece numitul a învederat îndăjune ilegalitatea numirii de: *Beiuș*, nu voi stăruî asupra acestei numiri, ci voi dovedi numai încorectitudinea soluției de a zice și scrie: *Beiuș*.

Astăzi etimologia cu scrișul ei cindat și-a pierdut rostul. Astfel și tradițiile fără deosebiri înțeles. În vremea când se prăbușesc ideile mari, e lucru firesc, să se facă și selecționarea mărunților lași și pomăți, pitulați prin ungherele de prin casă. Fiindcă ortografia etimologică, ori cea etimologică cu concesii fonetice a trecut de mult la paginile istoriei noastre culturale, servindu-ne de principii pur fonetice singur îndreptățite în urma bazei reale ce e au, — nu mai are nici un rost etimologicul *Beiuș*, semi-etimologicul *Beiușca* ce vrea să împacă și

capra și varza, ci numai foneticul, adevăratul, corectul *Beiuș*. Nu-i vorba Dumbrava face observație argumentând cam în felul următor: „Nu poate fi corect a scrie în actele publice *Beiuș* ori *Beiușca* în loc de *Beiuș*... căci de câteori n'auzi pe român zicând: Deacășă mă chiamă Culiă Damnule, dar dela carte Nicolae! Apoi câte oraje n'avem noi, cărora le zic țărani Brașeu etc., dar noi zicem și scriem Brașov etc.” Toate acestea pot fi o observație de spirit, dar numai argument nu; căci vor fi ei deabunăseama țărani „deacășă Culiă” dar cei mai mulți slavă Domnului și deacășă și dela carte sunt „Nicolae”. Mulți vor zice Brașeu, dar majoritatea covârșitoare a țărănilor noștri tot Brașov va zice. Iar în stabilirea principiilor fonetice, ca și ori unde, majoritatea e decisivă. De altcun sunt pe deplin conșinși că dacă milioanele de români de fapt ar zice Brașeu, acelaș lucru de prisos l'ar face câteva sute disparente de cărturări dăscăliindu-i la numirea de Brașov cum în aievea zadarnică e truda de a obșinui zeci și sute de mii de românișii dela Orade până la Scărișoara de a zice în locul fireșului și zilnicului *Beiuș*... nici nu mai știu cum, deoarece până în ziua de astăzi cărturarii ne atau perplecși ca și cadrușul lui Balaam din Scriptură între cele două mănumșchiri de fan, voiesc să zic între numirile de *Beiuș* și *Beiușca*.

Să zicem, că am fi gata, să primim numele de *Beiușca*. Ce vom face însă cu e comună învecinată numită *Beiușca* (în limba oficială: Kisbél-ys), căreia până acum nici cel mai dăru și îndărătnic etimologist n'a îndrăznit de a zice: *Beiușca*. Iar de a accepta ici un principiu etimologic, cele altul fonetice e o inconsecvență, e un non-sens.

Registrela institutelor de credit, deșarele avocașilor, actele publice din arhivele greșele diferștelor șșcii, coșele averilor imobile dela judecătoria cereșală, toate pastrează o sumedenie de nume de-ai principiașilor: *Beiușca* și *Beiușca*. Oare în cazul amintit mai sus numșii ar trebui să-și schimbe numele cu permisiunea ministeriului de interne ori ba?

Un cindat contra-argument este observația unui profesor, amintit în capul acestui articol, cumcă numele de *Beiușca* are eufonia numșilor: *Beiușca* sau *Beiușca*. Adevărat. Un cuvânt monosilab nici nu poate avea muzicalitatea cuvântului polisilab mai ales iambic. Aceasta însă nu ne poate servi de îndreptar, căci cu o astfel de judecată datorința preatabilă ne-ar fi să isgoshim pe veci de veci vocalele puțin plăcute: *ă*, *â* și *î* — atât de caracteristice limbii noastre. Slavă Domnului în-ă — grașul nostru românesc e atât de sonor, atât de dulce, atât de muzical și armonie aieve, că orice teama în direcția aceasta e de prisos.

Aisi cu o mica digresione — *ut surrideamus* — amintesc un alt fapt cindat, ce ne stătește limba și anume abuzul ce se face din întrebunșarea prea densă a conșunșionit că și a pronomelui *care*. Rămâne pe veci deșinșta caracteristică a unui teolog „absolut” deșpre Mășin, — care este o carte, care ne învșta, că care cântare, când se cântă.

Aș mai putea, să scot încă la iveală un șir interșinșabil de argumente pe lângă împreșurarea, ca noi a numire îndreptățită și corectă este: *Beiușca*. Să mă provoc la neamșaratele poezii poporale ba chiar și arti-

stice, care o dovedese aceasta. E de prisos. De încheiere însă, numai un cuvânt încă:

La răspândirea numirii neșintemeiate de *Beiușca* a contribuit în mare parte Anuarul liceului din acelaș oraș, tipărit și răspândit au de au în 5—600 de exemplare. Ei bine, oameni suntem cu teșii. Dar cred, că este datorinșta așeiinș Anuar, ca de aici înainte să îndrepteze greșala veche.

Beiuș, la 20/XI—1917 st. n.

Traian Amos Pinteru.

Declarația lui Orlando despre pace. Până acum nu avem nimic deșușit despre atitudinea ententei în fața ofertului de pace ce s'a dat din partea puterilor centrale și Rusia. Sunt știri, din care transpiră, că statele inamicșe aderează, cu orice preș, la continuarea rășbolului. Altele observă, că ententa e aplicată, cu modificarea unor puncte ștatorite la Brest-Litowsk, să între în tratative de pace. Ententa ar fi pentru pacea, ce esclude status-quo-l, absolut democratică, încheiată cu reprezentanșii firești ai poporului. Pe lângă punctul din urmă miștează și ministrul preșident al Italiei, Orlando. Vorbind în Cameră despre tratativele de pace dela Brest-Litowsk, a spus, că puterile centrale încă au cercat să atragă Italia în tratativele de pace. Guvernul italian nu a voit să ia parte, fiindcă tratativele urmează cu un guvern reșales de adunarea conștitușională și care nu e sprijinit de majoritatea partidelor rusești și nerecunoscut de ententă. Orlando amintește trei dintre punctele dela Brest-Litowsk: Restabilirea statelor, cari în decursul rășbolului și-au pierșut independenșta, recșdarea teritoriilor cucerite respective renunșarea la anexiuni, și aplanarea chestiei neamșurilor, cari fără voia lor aparșin în legăturile unui stat. În punctul acesta guvernul Italiei nu e de acord cu propunerea bolșevicșienilor și a puterilor centrale. *Puterile centrale față de aspirașile franceșe și italiene, să pun pe punct de vedere negativ. Primirea status quo-lui dorit de puterile centrale, e o lovitură mare pentru omenime.*

Din comunicate și enunșiașile bărbatșilor ententei apare, că acele ofertul de pace a puterilor centrale și a Rusiei nu a fost primit cu simpatia ce se aștepta.

Rășboiul european.

— Telegrama șiale. —

Budapeșta, 2 Ianuarie. Frontul oștic: Armistișiu.

Frontul italian. S'au deșvoltat lupte interimale pe platoul dela Asiago, regiunea Monte Tomba și cursul de jos al Piavei. În 26 Decemvrie dimineța am retras, fără pierșeri, trupele așezate lângă Senzon, pe șermii oștici ai Piavei. Dușmanul, care a observat evacuarea aceasta numai în 31 Decemvrie, a bombardat în continu până în ziua aceasta, pozișile părășite cu artilerie și mine.

Frontul vestic. Activitatea artileriei s'a potenșat dela Dixmuiden până la Deule. Spre nord și sud de Lens în legătură cu sondări succese s'au iscat lupte interimale. Lupte vivace de durată scurtă au fost și între Arras

și St. Quentin. Numărul prizonierilor englezi, făcuți în zilele din urmă spre sud de Marcoing, se urcă la 500. La armata moștenitorului de tron german activitatea strategică s'a înăspriț spre nord de Prosnès și ambele laturi dela Ornes. În mai multe secțiuni de pe front prin eșiri de sondaj am făcut numeroși prizonieri francezi.

O Magdalenă.

*Cu lacrimă ferbinți, de oară,
Plâng luminările 'n altar,
Bătrânul preot își cetește
Cucerio ruga sa și rar.*

*Și 'n seninul dimineții
De vară și de sărbătoare,
Lucește 'n aur și mătășă
Lăcașul sfânt de închinare.*

*În colț, de-a stânga, lângă ușă,
Ingenunchiată 'n plâns duios,
O Magdalenă stă năntea
Icoanei Maicii lui Hristos.*

*Și pe când fumul de tămâie
Se 'nălță 'n sus spre 'nalta zare,
De sus ea pare că așteaptă
Un semn de milă, de iertare.*

Enea P. Bota.

Informațiuni.

*Tuturor abonaților, cititorilor
și prietinelor noastre le poftim
sărbători fericite!*

Nrul nostru de Crăciun apare numai în extenziune de 4 pagini. Aceasta din motivul, că tipografia nu se află în situația a ne pune mai multă hârtie la dispoziție, fiind avizată la o erutare scrupuloasă pe acest teren. Aceasta pentru orientare.

Din redacție. Cu nrul de azi a intrat între colaboratorii interni ai acestui ziar și dl Dr. Zenovie Păcățianu, profesor seminarial.

Decorație. Dl prof. Aurel B. Gajia, preot militar pe frontul italian, a fost decorat cu „Crucea militară proțească de argint el. II cu sabii”, pentru ținuta sa bravă la fața dușmanului.

Al șaptelea împrumut de războiu, din calculările de până acum, arată un rezultat de trei miliarde. Săma întreagă se va comunica numai peste opt-zeci zile.

Soartea gazetarului român. „Telegraful Român” într'o cronică de trei rânduri anuță, că șef-redactorul, Dl T. V. Păcățianu s'a retras dela conducerea ziarului. Motivele nu le arată. Le cetim însă în „Drapelul” și le redăm și noi ca un document al vremii.

Dl Păcățianu, publicist apreciat, se retrage după 17 ani încheiați dela conducerea „Telegrafului Român” din motiv, că la o cerere a sa, de a i-se acorda un adaus de sumpete la salariul său modest de Cor. 266— lunar, Comisiunea administrativă a ziarului i-a votat 10%, dar numai pentru anul 1917. Pentru viitor, nu numai că nu i-a pus nimic sigur la vedere, dar l-a divertizat, că spre acoperirea unui rest de

datorie, făcută cu tipărirea „Cărților de Aur” i-se va detrage, și din suma de Cor. 266— lunar Cor. 100—. Între astfel de împrejurări, Dl Păcățianu, convins, că o gazetă nu se conduce cu concluze și șicane, a demisionat dela postul său.

Ne reținem dela orice comentariu. Ba, dacă am avea organe de publicitate, chemate a se ocupa și cu cazuri de natura aceasta, am fi lăsat chiar să-l înregistreze alții. Nu putem să nu observăm, că eclice au tratat astfel pe un vechiu și apreciat publicist român, sunt în cea mai mare parte, funcționari consistoriali, cu salare de două și de trei ori mai mari, ca al Dlui Păcățianu și cari cu toate acestea se arată nemulțumiți chiar cu adaosurile de 40—60%, votate lor de consistor, adaus, cari din lipsă de venituri, trebuie plătite, frește, din ospitaluri.

Neurolog. † Emil Masca, preot gr.-cat. în Beiuș de Câmpie a repausat în Domnul luni în 31 Decembrie st. n. 1917 la 3 ore p. m. după un moab repentin de ereri, în etate de 31 ani al vieții, 5 ani al căsătoriei și proției.

Osemintele scumpului decedat s'au transportat din spitalul din Turda și s'au așezat spre veșnica odihnă Mercuri în 2 Ianuarie st. n. 1918 în Beiuș de Câmpie.

— † Mariș Gligor n. Pop, soția de preot în Székelysárd, după un moab surs și greu împărțită cu ea. Sacramentele matrimonialilor, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, Joi în 27 Decembrie a. c. la 10 ore a. m., în anul 36 al etății și 17 al căsătoriei.

Rămășițele pământiești ale scumpului defunct s'au depus spre repaus steln Duminică în 30 Decembrie 1917, la 2 ore p. m. în cimiterul gr.-cat.

Odihneasă în pace!

Bibliografie.

A apărut:

DIN RĂSBOIU.

— Versuri și cântece. —

Numărul 2 din „CĂRȚILE RĂSBOIULUI”, întocmite de A. Melin.

În această carte, care cuprinde trei coase de tipar, sunt adunate cântece și versuri născute în anii războiului și încheiate în forma unei scrisori dela „bătaie”, alcătuită astfel un întreg retunsit. Se dau în linii mari întâmplările războiului dela început până astăzi, întreținute de momente duioase, cum au putut să impresioneze sufletul băteanului plecat la cast.

Din cuprins însemnăm: Începutul războiului. — Plecarea din sat. — În tren, spre graniță. — Cântecul cătanelor, cântecul trenului, cântecul maicelor, rămas bun. — Lupta la Sârbia. — Lupta în Galizia. — Bravura dela Ivangorod. — Dorul glotașului. — Visul unui căprar rănit. — Versul rezervistului. — Rugăciunea cătanelor. — În tabăra Tirolului. — Versul păcii.

Broșura are ca învalișe copertă artistică, lucrată de profesorul-pictor H. O. Domșa. Prețul 50 fileri.

De vânzare la „Librăria Seminarială” din Blaj—Balázsfalva și la toate librăriile.

Din lipsă de hârtie s'au tipărit exemplare puține!

Aviz.

La nrul nostru de față accludem și Prospectul de subscripție la noua emisiune de acții a băncii »Economul» din Cluj. O facem aceasta în vederea ca mulți dintre cititorii și sprijinitorii acestui organ, să ajungă în situație de a răspunde cât mai în grabă apelului direcției, stăruind și la intelectuali și la poporul de rând, ca să-și plaseze banii în acțiile »Economului», cea mai de frunte și puternică bancă românească din Cluj și jur. Stăruim pe lângă preoșime, ca să premeargă cu exemplu bun, de oarece preoșii și învățătorii acționari au fost și sunt garanțiile cele dintâi pentru soliditatea unei bănci. Nu mă puțin este a-se considera ca atare țărănul nostru cu mintea lui limpede și caracterul cinstit fiind de asemenea un puternic factor în dezvoltarea noastră economică. Rentabilitatea banilor plasați la »Economul» o dovedește îndeajuns împrejurarea, că această bancă a plătit dividendul în medie de 7% și chiar și în ultimul an de războiu de 6% pro acție.

Lăsăm aci se urmeze și câteva șire dintr'un memoriu adresat de »Economul» Veneratului Consistor, în care se arată, ce rezultate a dovedit până aci pentru cultura obștească:

1. Dania jubilară de K 25.000— pentru noua biserică din Cluj. 2. Subvenția anuală de K 4.000— pentru singura școală românească de aici și 3. subvențiile la dotarea unor întreg șir de școli din întreg raionul. 4. contribuțiile »Economului» pentru gimnaziul din Blaj, fondul cultural arhidiecezan orfelinatul de războiu, ferma de model a reuniunii teologice »Inocențiu Micu Clain», institutiile proprii filantropice: 5. »Masa studenților Dr. Aurel Mureșanu» adăpostind 500 studenți universitari, 6. »Ambulanța Petran» ce a reînălățat 150 de răniți și un întreg șir de țărani bolnavi 7. Biroul gratuit pentru »sfat de drept», îndreptând un alt șir lung de țărani analfabeți, neajutorăți și prisinași și în urmă ultima acțiune: 8. fondul nou întemeiat cu ajutorul »Asociației», — punând aceasta la dispoziție casele sale, pentru un »Orfelinat de fete» — victime ale războiului.

Posta Redacționii.

Al. Fr. Aveți multe idei salutare, pe cari și noi le aprobăm. Articolul în modul cum l-ai conceput, nu poate trece. Suntem în clar. Scrie-ne despre altceva.

Il. Serb. E prea vehement. Facem celor vizați mult sânge rău. Cu mai puțină calmitate ar putea trece. Multe chestii atinse de DVoastră au fost sulate în articolele de mai înainte. Credem și noi că vorbele vor ceda locul faptelor.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.